

Hlava XII

Jak již bylo řečeno, Ryboví, kdyby v této podobě existovalo, bylo by ve školním atlase označeno větším ze dvou zcela prázdných kroužků, který značí, že má nad dva tisíce a do pěti tisíc obyvatel.

Město, které právě navštívujeme, je podstatně větší:

Představíme si je asi zvící Turnova nebo Jičina, měst kroužků zcela vyčerněných, t.j. od deseti do dvaceti tisíc obyvatel, ačli snad neodpovídá dokonce městu o dvou soustředěných kroužcích, t.j. přes dvacet a do padesáti tisíc. Větší však už nebude, neboť dosud nemá neutěšenou šed' velkoměsta.

Místo toho se na náměstí ježí fasády několika renesančních domů, částečně původních a částečně v tomto slohu postavených během minulého století, kterýžto stavební kánon, dospěv z Itálie do českých vlastí, nabyl v našem prostředí příjemné podoby dortů s polevou.

Tento cukrářský dojem je zvyšován omítkami, jiskřivě bílými, pastelově růžovými, hráškovými a světle cihlovými, jen si kousnout.

V jednom z těchto domů jsou prolomena široká kavárenská okna a při jeho vchodu stojí v soudcích několik způsobně ostříhaných stromečků, hlídajících pestré stolečky a židličky.

Tato kavárna je však pohříchu nečeská, jak lze soudit podle novin, visících uvnitř na dřevěných rámech, aby se nepomačkaly, i když venku není nápisu, nýbrž pouze znamení mořského jednorožce, t.j. jednorožce s rybím ocasem místo zadní půlky těla.

Původní nápis *Zum Seeinhorn* byl z důvodů národnostní koexistence majitelem již dávno odstraněn. Z toho též usuzujeme, že město neleží příliš hluboko v pohraničí.

Noviny se ježí přísnými a bojovnými formami fraktury, neboť jsme dosud v republice a Hitlerovo povinné zavedení antikvy se na tatíčkův demokratický záliv nevztahuje, ačli bylo v té době již zavedeno.

Také šlavnatější plátky, jako *Die Sturmstaffel*, *Die Nordpanzerfaust*, *Der arische Kampf*, atd., zde chybějí, naprotitomu spatřujeme poměrně čerstvá čísla *Prager Tagblatu*.

Tento výběr literatury vzbuzuje nordické podezření, den *nordischen Verdacht* oder *Nordverdacht*, a vskutku: Tváře hostí se podobají záběru ze zasedání knesetu.

Pojídají, popíjejí, čtou, hrají šachy a debatují s charakteristickou mimikou, neznají příšerného osudu, který již číhá za rohem.

U okna s výhledem na mariánský sloup spatřujeme Dr. Nathana Dreilichta, před nímž stojí menšinově typický kapucínek. Praktik z Ryboví se nervosně potahuje za maličkou kozí bradičku a promlouvá přes stůl ke společníkovi, připomínajícímu tapíra se zlatým cvikrem.

„Aber glauben Sie mir, sie war terminal“, praví Dr. Dreilicht téměř plačtivě, k čemuž tapír dělá mírné židovské posuňky a grimasy, vyjadřující skepsi osvícence.

„Vy si pořád myslíte, že my, venkovští doktoři, nic neumíme. Já vám tady říkám, pane primáři, že ten tumor byl jednoznačně hmatný! A pořád to rostlo. Es wuchs und wuchs ganz entsetzlich. Však je ještě teď dost vychrtlá, i když už se sbírá.

Röntgen! To už přece röntgen nepotřebovalo.

Já se, pane kolego, umím obejít i bez roentgenu, a mám výsledky, abyste věděl, totiž, když nutně nemusím, jinak, to se ví, potřebu technologie nepopírám. Kromě toho jsem si udělal krevní obraz. Hämoblastisch, ohne Zweifel! Roentgen!

Na co bych chudáka ženskou citýroval vlakem až sem k vám, když se stejně už zcela zřejmě nedalo nic dělat. —

Aber natürlich! Přirozeně — všechny klinické příznaky byly taky, kromě toho, že se to neoplasma dalo naprosto jasně a jednoznačně vyhmatat, dokonce měla i slezinu krásně zvětšenou a taky trochu játra! Takových případů už jsem viděl, a všechny byly letální.

Prosím vás, za ta léta, vždyť to není žádná vzácná tropická chroba, nebo co, tak blbej snad nikdo bejt ani nemůže, aby se za ta léta nic nenaučil, přece, když mám doktorát, a dobrej, z Prahy, tak mi musíte ňákou aspoň minimální inteligenci snad přiznat, plus těch skoro čtyřicet let praxe, um Gotteswillen!“

— „A vy říkáte, že šla za nějakým bylinkářem?“

„No právě, v lesovně se usadili, tři. Lesmistr je tam nechává, on byl vždycky trochu — okultista a tak — oni říkají, že ten člověk je jako avatára, nová manifestace Boha, jako Jesus — celou na to mají theorii, však to znáte — pletou křesťanství a Indii dohromady s novoplatonismem a se vším možným — že je to jako všechno jedno — tak taková je to sekta, nějaká odnož steineriánů, snad, bych řekl. Říkají mu vara guru, to je jako der echte Lehrer, pravý učitel, jako geistlich, víte? Chodí tam lidi a on je léčí, slovem prý, ale taky prodávají bylinky. On tam má takové jako dva asistenty, nebo apoštoly, né? No, pan Skybala, das ist ja ein Name! — jedoch es soll sein von *shýbat se*, sich zu beugen, nicht griechisch, also medizinish — tam ženu k němu taky vzal, no

pomoci už jí nebylo, tak aspoň aby v něco doufala — já jsem v tom nic neviděl — a co byste neřek! Vrátila se — a ke mně — hmatám, hmatám — a — a nic?!

Tak jsem ji poslal k vám, pane primáři, a na roentgenu taky nic! Tak jsem si sem zajel, jestli snad — jestli se to nějak snad nepopletlo, nevyměnilo — nebo tak — no, a vidíte! — málem byste dělal hóchštaplera vy ze mne!“ —

„A poslyšte, co takhle, vy mu snad ty pacienty neposíláte, pane kolego?“

„Ale Bůh uchovej, za co mě máte? Je to nějaká divná holota, stejně. Já jsem se tam byl potom taky podívat. Ti dva asistenti mají moc podvodnický ksichty, moc — a ten vara guru? Prosím vás, der ist ja schizophren — aber schon zerfallen — ganz zerfallen, ich sage Ihnen!

Ale pane primáři, přece poznám rozpadlýho schizofrenika! To právě my, venkovští praktici, musíme znát všechno, ne, od toho tam taky jsme. No ale, i kdyby nebyl! Copak někdo, blázen nebo zdravej, dokáže odčarovat maligní neoplasma? —

Cožel!? — Že když jste neviděl roentgen předtím?! Pane primáři, pane primáři! V životě mě nikdo tak neurazil! To se ví, venkovskej felčar, jen si kopnout! Kdybych byl tenkrát zůstal na klinice, tak byste možná teď jezdil vy za mnou!

Um Gotteswillen!

Herr Ober, zahlen! To je mi jedno, že jste to tak nemyslel! Tak jste to neměl tak říkat! Myslel, nemyslel, urážet se nedám!“

Dr. Dreilicht, bledý a roztřesený, zaplatil útratu, nedbaje na smířovací pokusy tapířního primáře, při čemž si zapomněl vzít peníze nazpět, a vyšel na vratkých nohách před kavárnu.

Ani nevěděl, jak se dostal na nádraží.

Teprve tam se uklidnil natolik, že zvolna přicházel k sobě.

„Chatzerkopf“ (prasečí hlava) — ulevil si na adresu úspěšnějšího kolegy.

„Hospodo, ještě jednu rundu — já vám říkám, sousedi, je to svým způsobem prorok.

Já jsem si napřed taky myslel, že je bláznivej — ale kde pak — ty jeho učedníci mi to pak vysvětlili, že byl v tom pitrilóka — tak to se ví, to nevnímal. Ale já vám řeknu, že už mu věřím. Vždyť moje žena, však jste ji všichni viděli, jak scházela, už byla kost a kůže, starej Dreilicht k ní chodil, co von umí, takovej židáček?

Prdlačku jí pomoh!

Já jsem mu říkal, pane doktore, já vezu Milušku do Prahy k profesorům a von mi na to, no když chcete, pane starosto, ale budete paní zbytečně trmácet, ty už nepomůžou žádný profesori, bohužel — já vám to musím říct, já se můžu teď už starat jen o to, aby příliš netrpěla, věřte starýmu zkušenému doktorovi.

No, mně se to taky tak zdálo, zvlášť, když jsem ji vzal ještě taky k Lamačovi, do Obrtví, tajně, aby žid nevěděl, a ten to potvrdil, prej, bohužel.

No, pak jsem se dověděl, že jako v Rejholci je ten posvátnej mahátma, tak jsem tam s ní šel, povídám, za to nic nedám, pomůže, nepomůže, zkusit se to může.

No tak jsem ji dal do bryčky, vystlal peřinama, i tak si nařkala, že ji to bolí, jak to hází — a hajdy pod Rejholec.

No, tam se nahoru vozem vyjet nedá a Miluška už tam jít nemohla — tak jsem ji tam nes na rukou jako dítě, ona už skoro nic nevážila, jako pírkó.

No — přijdeme tam — a tam ale lidí zástupy. A ti učedníci, voblečený vám do takovejch rubášů, jako apoštolové, fousy dlouhý, jim tam rozdělovali ty bylinky a letáky vo mistrovi. Mistr prej, že je v pohroužení.

No, dlouho to trvalo, než na nás přišla řada, Miluška chudák naříkala, nemohla ani ležet, ani sedět, stát, to už byla slabá — a teď ten jeden, že mi prodá na to byliny. Ale ten druhý se s ním hádal, copak nevidíš, že už jí pomoc není, nepřeháněj to prej, Franto, — a já, že si to koupím, že to přece jen zkusíme a ten druhý, Vašek ho ten první jmenoval, že prej, aby mi to dal teda zadarmo — a tak se hádali vám, i dost zle.

Teď ale najednou vám rozruch a pak ticho a teď vystoupil z lesovny sám ten mistr. Ten neměl roucho, jenom vobyčejný šaty, ale vám mi připadal, no zvláštní, jako snad sám Kristus Pán. Mladej člověk, hezkej, takovej ale jako posvátnej, z jinýho světa, — dlouhý vlasy a tu bradičku — no jak ho malujou.

No, a to bylo vidět, jak to s Miluškou hnulo, tak se vám na něj dívala, takovýhle voči. Všichni se mu klaněli, některý plakali.

A von vám přistoup rovnou k nám a naklonil se k Milušce a vám zaplakal. A jak na ni padla ta jeho slza, věřte si to nebo né, najednou křikne, že jí to zabořelo a pak najednou, že tam cítí zdravost a že už jí to nebolí a sama se vám postavila na nohy. A von, eště něco jako zamumlal tou indickou řečí thálátá baharátá, a vodošel. Ani si nedal poděkovat.

No, tak jsem si vod těch učedníků eště koupil to thé, dost to našroubovali, to musím říct, deset korun za pytlíček a potom jsme teda šli domů — a Miluška vám po tý cestě šla už sama, co vám mám líčit — a hned pro Dreilichta.

No, ten přišel, koukal jako husa do flašky, a pak — um Gotteswillen — tomu já nemůžu věřit — tak ji poslal do krajský nemocnice na roentgen — tam taky nic neviděli — pak si vo tom telefonovali a psali s primářem Kolínským, to je taky žid, von se ale píše po německu se dvěma l a s měkkým i, *Kollinski*, no to je jedno, pak i za ním náš byl a prý se pohádali, primář mu to nechce věřit, když nedal dělat roentgen předtím, že si to moh vymyslet. Dreilicht — teď už se snad uklidnil, snad se i smířili, ale vztekal se zle.

Ale, sousedé, prorok to bejt musí, to je beze sporu, kdyby se mi to samotnému nestalo, tak bych tomu nevěřil.

Pane mistr, — co vy vrtíte hlavou — copak vy, vy jste byl vždycky neznaboh.“

„Já“, pravil švec Papučka důstojně, potěšen pozorností starostovou, „já věřím ve vznach volné myšlenky. Boha však není. Svět vznikl ze vzduchu, protože beze vzduchu není možné dýchání člověka.“

Sousedé počali přetrásat tuto překvapivou thesi a debata se, k rozmrzení Skybalovu, odvrátila od zázračného uzdravení jeho ženy zcela jiným směrem.

